

THE CONCEPT OF OCCUPATIONAL HEALTH AND SAFETY IN PRIMARY EDUCATION INSTITUTIONS

Bilal ÖZÇİFCİ* **Gönül ÖZÇİFCİ**** **Emrah İRFAN***** **Ayşe Mine İRFAN******

*Millî Eğitim Bakanlığı, Erkmen İlkokulu, Okul Müdürü/Sınıf Öğretmeni, bozcifci@hotmail.com, Orcid:0009-0006-3769-591X

**Millî Eğitim Bakanlığı, Sadıkbey İlkokulu, Sınıf Öğretmeni, gozcifci06@gmail.com, Orcid:0009-0006-3769-591X

***Millî eğitim bakanlığı, Erkmen İlkokulu, Müdür yardımcısı/Sınıf öğretmeni, emrahirf@hotmail.com, Orcid:0009-0006-3769-591X

****Millî eğitim bakanlığı, Akören ilkokulu, Sınıf öğretmeni, akoseer@hotmail.com, Orcid:0009-0006-3769-591X

Received Date: 13.09.2023

Revised Date: 08.10.2023

Accepted Date:05.11.2023

Copyright © 2023 BİLAL ÖZÇİFCİ, GÖNÜL ÖZÇİFCİ, Emrah İRFAN, Ayşe Mine İRFAN. This is an open access article distributed under the Eurasian Academy of Sciences License, which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

ABSTRACT

The reason why occupational health and safety has developed as an idea is that it has emerged starting from the formation of humanity and starting from the provision of safe nutrition, housing and job opportunities at every stage of life. The measures taken to avoid undesirable situations while performing various activities are called occupational health and safety. The main factor that ensures the development of occupational health has been the developments in the field of health and diseases detected in employees in the working environment. With industrialization, diseases caused by the labor factor began to be seen. In practice, the concepts of occupational health and safety differ from each other. Occupational health is to provide a healthy environment to employees in accordance with health standards, and occupational safety is to ensure the safety of the working environment by identifying hazards and risks that will disrupt the integrity of employees' organs and affect their vital events in the working environment. Every stage of life is directly related to occupational health and safety. Occupational health and safety is also a culture. The basis of culture is the habits of society. Introducing children to these issues from an early age will contribute to the formation of the foundations of safety and health habits that they will maintain throughout their lives. The main purpose of this study is the idea that safety culture should be acquired from elementary school. In this study, the topic of Occupational Health and Safety in Primary School Institutions was covered.

Keywords: Occupational Health and Safety, School, Administration, Student, Precaution

İLKÖĞRETİM KURUMLARINDA İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KAVRAMI

ÖZET

İş sağlığı ve güvenliğinin bir fikir olarak gelişmesinin sebebi; insanlığın oluşmasından başlayarak yaşamın her aşamasında güvenli beslenme, barınma ve iş olanaklarının sağlanmasından başlayarak ortaya çıkmasıdır. Çeşitli faaliyetler gerçekleştirilirken istenmeyen durumlardan kaçınmak için alınan önlemlere iş sağlığı ve güvenliği denir. İş sağlığının gelişmesini sağlayan temel faktör, çalışma ortamında çalışanlarda tespit edilen sağlık ve hastalıklar alanındaki gelişmeler olmuştur. Sanayileşme ile birlikte emek faktörünün neden olduğu hastalıklar görülmeye başlandı. Uygulamada iş sağlığı ve güvenliği kavramları birbirinden ayrılmaktadır. İş sağlığı, çalışanlara sağlık standartlarına uygun olarak sağlıklı bir çevre sağlamak, iş güvenliği ise çalışma ortamında çalışanların organlarının bütünlüğünü bozacak ve yaşamsal olaylarını etkileyecek tehlike ve riskleri belirleyerek çalışma ortamının güvenliğini sağlamaktır. Yaşamın her aşaması doğrudan iş sağlığı ve güvenliği ile ilgilidir. İş sağlığı ve güvenliği de bir kültürdür. Kültürün temeli toplumun alışkanlıklarıdır. Çocukları erken yaşlardan itibaren bu konularla tanıştırmak, yaşamları boyunca sürdürecekleri güvenlik ve sağlık alışkanlıklarının

temellerinin oluşmasına katkı sağlayacaktır. Bu çalışmanın temel amacı, güvenlik kültürünün ilkokuldan itibaren edinilmesi gerektiği fikridir. Bu çalışmada İlköğretim Kurumlarında İş Sağlığı Ve Güvenliği konusu işlenmiştir. **Anahtar Kelimeler:** İş Sağlığı ve Güvenliği, Okul, İdare, Öğrenci, Tedbir

1. GİRİŞ

Son yıllarda "iş sağlığı ve güvenliği eğitimi" ve "güvenlik kültürü" temaları, insan davranışı ve korunması bağlamında araştırmacılar için önemli bir araştırma alanı haline gelmiştir. İş sağlığı ve güvenliği (İSG) hızla değişen dünyada daha da önemli bir kavramdır. Günümüzde bu kavramın yalnızca çalışanların ve işverenlerin bireyselleşmesi üzerinde değil, aynı zamanda işgücü verimliliği, halk sağlığı ve sosyal dünya üzerinde de ekonomik sonuçları vardır (İşler 2010:6). Teknolojinin gelişmesi bir yandan insanlığa hizmet ederken, diğer yandan insan yaşamı ve çevre üzerinde olumsuz etkiler yaratmaktadır. Her yıl birçok çalışan işle ilgili kazalardan mustarıdır (Manzey, 2009: 723-726).

Bu bağlamda İSG, ülkelerin sosyal ve ekonomik kalkınma sürecinin önemli unsurlarından biridir. İSG eğitimi, çalışanların güvenlik davranışlarının farkında olmaları ve çalışanların işleriyle ilgili bilgi ve becerilerini arttırmaları için çalışanlara verilen planlı ve planlı eğitim faaliyetlerini ifade eder. Çalışanların güvenlik kültürü oluşturarak tehlikeli davranış ve davranışları değiştirmeleri için hazır buldukları işyerlerinde İSG eğitimi verilebilir İSG yönetimi ve katılımcı İSG davranışları, tehlikeli davranışlarla ilişkili riskler konusunda farkındalık yaratılarak danışmanlık ile daha etkin bir şekilde tespit edilip ortadan kaldırılabılır (İşler 2013:2).

Ülkemiz toplam nüfusunun yaklaşık %23'ü eğitim kurumlarını öğretmen veya öğrenci olarak ziyaret etmektedir. Bu nedenle ülke toplam nüfusunun dörtte birinden fazlasının eğitim sektörü ile bağlantılı olduğu tespit edilmiştir. Bu rakamlar, eğitim kurumlarında uygulanacak iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarının önemini daha da vurgulamaktadır. 6331 sayılı Kanunun sadece kanuna uygun hareket edenleri içerdiği bilinmektedir. Bu nedenle, öğretim üyeleri ve kurum personeli sağlıklı ve güvenli işyerlerinde çalışmanın yasal güvencesine sahipken, okulda öğretmen olarak aynı zamanı geçiren ve onlarla aynı ortamı paylaşan öğrenciler bu garantiyi yasal olarak uygulanmadığı için kullanmazlar. Sonuç olarak, öğrencilerin okullarda her yıl maruz kaldıkları yaralanma ve kazalar iş kazası sayılmaz ve öğrenciler okullarda meydana gelen tehlike ve tehlikelerden muaf değildir. 1974 yılında Birleşik Krallık'ta yayınlanan iş sağlığı ve güvenliği Yasası, bir işverenin, çalışanların çalışmalarından etkilenen diğer kişileri iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili durumlar hakkında bilgilendirmekle yükümlü olduğunu belirlemiştir (Bülbül 2016:15).

Bu bilgiler ışığında, bu çalışmada İlkokulların İş Güvenliği açısından Okullarda Bulunan Riskler konusu ele alınmıştır.

2. İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ HAKKINDA TEMEL BİLGİLER

Tarihsel gelişim sürecinde, insanlığın barınak, yiyecek, sağlık ve güvenlik gibi temel ihtiyaçlarını karşılamak ve güvenliği arttırmak için çalışmaya ihtiyacı vardı. Bilinen ilk toplumlar ihtiyaçlarını avlanma ile karşılamaya çalıştıklarında, yerleşik bir yaşam tarzına geçtiklerinde, insanlık çalışma hayatını tarım ve sanayileşmeye odakladı. Tarımsal üretim toplumundan sanayi odaklı bir topluma geçişle birlikte, artan mekanizasyon ve çeşitli iş alanlarının ortaya çıkmasıyla bağlantılı olarak, işçiler arasında iş kazaları ve ölümlerin sayısı keskin bir şekilde artmaktadır. Sanayileşme ile birlikte dünyada önemli bir sorun haline gelen işçiler arasında iş kazaları ve ölümler de iş güvenliği ve iş sağlığı kavramlarının önemini göstermiştir (Kök Sevdalı 2019:44).

İş sağlığı ve güvenliği ile ilgilenen farklı kuruluşlar farklı tanımlar verdi. İş güvenliği ve iş sağlığı kavramlarını ayrı ayrı ele alırsak; aynı zamanda Milli Eğitim Bakanlığı, iş güvenliğini "işçilerin iş kazalarını önlemek amacıyla güvenli bir çalışma ortamı yaratmak için alması gereken önlemler kompleksi" olarak tanımlamaktadır. Türkiye Mühendisler ve Mimarlar Odaları Birliği (TMMOB) iş güvenliği konularına değinerek, bu, çalışanların işyerinde iş yaparken çalışma koşullarındaki çeşitli faktörler nedeniyle karşılaştıkları sağlık sorunlarını ve mesleki riskleri ele almayı amaçlayan sistematik bir çalışmadır (TMMOB, 2012:5).

2.1. İş Sağlığı ve Güvenliğinin Konusu, Amacı ve Önemi

Tıbbi, teknik, yasal, psikolojik, insani ve yönetsel yönler genel olarak iş sağlığı ve güvenliği konusunu oluşturmaktadır. İşyerlerinde kullanılan üretim ve donanım teknolojileri, ergonomik koşullar, çalışanların yaşı ve beceri düzeyi, organizasyon şekli, ilgili yasalar, çalışanların sağlık ve zindeliği kontrol etme nitelikleri, sağlık hizmetleri, gürültü, toz, havalandırma, temizlik, sıcaklık gibi çalışma ortamının özellikleri gibi diğer birçok yön, işe alım süreci, sosyal hizmetler, çalışma saatleri vb. Bu doğrudan veya dolaylı olarak iş sağlığı ve güvenliği için geçerlidir (Naycı, 2010:15).

İş sırasında meydana gelen yaralanmaların ve kazaların yanı sıra işle ilgili risklerin önlenmesi veya azaltılması ve çalışanlar için sağlıklı ve güvenli bir ortam yaratılması, iş ve güvenlik gerekliliklerine uymayı amaçlayan temel hedeflerdir. Başka bir deyişle, iş sağlığı ve güvenliğinin temel amacı, çalışanların çevrede, işte ve sosyal çevrede karşılaştıkları tehlikelerin önlenmesi ve bu koşullar altında yaşayabilecekleri durumları kendileri için sağlıklı ve güvenli bölgeler oluşturarak azaltmak olarak açıklanabilir (Kök Sevdalı 2019:50).

Bu bağlamda, iş sağlığı ve güvenliğinin temel amaçlarını üç isim altında ele alabiliriz:

İş sağlığı ve güvenliği tekniklerinin temel amacı işçileri korumaktır. İşçileri korumak amacıyla yürütülen iş sağlığı ve güvenliği önlemleri, genel olarak işçileri iş kazalarından ve meslek hastalıklarından korumayı ve bunların zihinsel ve fiziksel bütünlüğünü sağlamayı amaçlamaktadır (İş Sağlığı Ve Güvenliği Rehberi, 2019:56). Çalışanların rahat ve güvenli çalışma koşullarında çalışabilmelerini sağlamak için iş sağlığı ve güvenliği uzmanları iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili faaliyetler yürütmekte ve iş yerinde aydınlatma, gürültü ve ısıtma gibi birçok açıdan güvenlik önlemleri almaktadır.

Bu, üretimin güvenliğini ve verimliliğini sağlayan ve işçileri işyerinde meydana gelen tehlikelerden koruyan iş sağlığı ve güvenliği tekniğinin amaçlarından biridir. Üretimin sürekliliği, iş kazalarından kaynaklanan işgücü kayıplarının önlenmesi, işçilerin iş kazalarından ve meslek hastalıklarından korunduğu ortamlarda, sağlıklı bir çalışma ortamı sağlayarak sağlanacaktır; Buna ek olarak, alınan iş sağlığı ve güvenliği önlemleri sayesinde çalışanların motivasyonunu ve verimliliğini artıracak ve bu da çalışanlara güven duygusu yaratacaktır. İş sağlığı ve güvenliği açısından uygun olmayan iş yerlerinde meydana gelen kazalardan kaynaklanan sorunlar arasında maliyetler, işgücü kaybı, malzeme kaybı, zaman kaybı ve üretimin durdurulması, yavaşlaması veya durdurulması sayılabilir. Bu nedenle; uygun iş sağlığı ve güvenliği uygulamaları ve üretimin güvenliğini sağlamak, onlarla verimlilik getirecekleri için büyük ekonomik öneme sahiptir (Arikoğlu,1992:55).

İş ortamının güvenliğini sağlamak, iş güvenliğini ve güvenliğini sağlamak için başka bir hedeftir. İşyerinde güvenli ve sağlıklı bir ortam yaratan ve ekipman, patlamalar ve yangınlar gibi çalışma ortamını tehlikeye sokan durumlar, güvenli bir çalışma ortamı sağlayan iş sağlığı ve güvenliği ile giderilmelidir (Coşkun, 2008:5).

3. OKULLARDA İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KAVRAMI

3.1. Okul Güvenliği

Okul güvenliği, okul ortamı ve çevre ile ilgili bir sorundur. Okulda, öğrenciler baskıcı bir tutumun olmadığı, güvenli, sağlıklı oldukları ve öğretmenlerinden çeşitli bilgiler edinerek fikirlerini özgürce ifade edebilecekleri güvenli bir ortamda öğrenmek isterler. Güvenli bir okul hem öğretmenlerin hem de ebeveynlerin istediği ve beklediği bir ortamdır ve bu sadece öğrencilerin arzusudur. Okul yönetimi, bu çevrenin ve çevrenin ailelerin, öğretmenlerin ve öğrencilerin katılımıyla oluşturulmasını sağlayabilir ve bu hedefe dikkatli bir planlama ile ulaşılması daha kolay olabilir (Oral 2019:69).

Öğrenciler okulda, sınıfta ve okurken birçok tehlike ve tehlikeyle karşı karşıyadır. Okuldaki çocuklara zarar verme riski ve istenmeyen kazalara veya yaralanmalara yol açabilecek ilgili riskler vardır. Bu kazalar çocuklarda ciddi psikolojik sorunlara neden olabilir. Bu, bir çocuk bir kaza veya yaralanmaya girdiğinde, okul ortamına olan güveninin azaldığı ve aynı şeyi tekrar yaşayabileceğini düşünebileceği anlamına gelir. Bu nedenle kimse okul çağındaki çocuklara böyle kazaların olmasını istemez. Bununla birlikte, birçok okul kazası ölümcül kazalar olduğu için, okuldaki ve çevresindeki güvenlik açısından ve sınıflardaki riskleri tamamen ortadan kaldırarak veya en yüksek önlemleri alarak azaltmak gerekir (Oral 2019:32).

Okullardaki kazalarla ilgili bilgiler toplanmalı ve kazaların nedenleri araştırılmalıdır. Bu nedenle, okul yönetimi, tehlikeleri tanımak, tehlikelerden kaçınmak ve bunlarla ilgili ne yapmaları gerektiğini öğrenmek için öğretmenleri, öğrencileri ve okul personelini normatif ve eğitmiş olsaydı, kazaları veya yaralanmaları önlemek daha kolay ve etkili olurdu (Oral 2019: 25).

3.2. Okullarda İş Sağlığı ve Güvenliği Çalışmaları

Okul yönetimi, öğrencileri okulda ortaya çıkabilecek tehlikelerden ve tehlikelerden korumalı ve öğrencilerin güvenliğini sağlamalıdır. Hem sınıflarda hem de koridorlarda dolapların ve tahtaların sabitlenmesi gerekir ve öğrencilerin düşmekten zarar görmemesi için okulların zeminlerinin malzeme ile kaplanması gerekir. Öğrenciler okuldaki olası kazalar hakkında uygun şekilde bilgilendirilmeli ve onları korumak için gerekli önlemler açıklanmalıdır. Okullarda meydana gelen veya meydana gelebilecek kazalarla ilgili bir sistem oluşturulurken kazaların kaydedilmesi ve kayıt sonucunda değerlendirilmesinin yapılması ve kazaların önlenmesi için gerekli önlemlerin alınması gerekmektedir. Okullar da iş olduğu için, iş sağlığı ve güvenliği kavramları, hizmet veren personel ve hizmet alan öğrenciler açısından değerlendirilmelidir. Önemli bir yenilik, il ve ilçe Milli Eğitim Müdürlüklerinde kurulan iş sağlığı departmanları aracılığıyla iş sağlığı ve güvenliği prosedürlerinin sağlanmasıdır. Meslek okullarına ait olmayan ve eğitim sunan okullara sahip okullar, tehlike sınıfı açısından "daha az tehlike" sınıfına aittir. Meslek okullarının "tehlikeli" işler sınıfına ait olması nedeniyle, eğitim veren meslek okullarındaki durum giderek önem kazanmaktadır (MEB, 2014)

Millî Eğitim Bakanlığı'nın tüm okullarında, kazalara veya yaralanmalara yol açabilecek riskleri ve tehlikeleri azaltmak veya ortadan kaldırmak ve ilk yardım gerektiren durumlara uygun katılımı sağlamak amacıyla okul yöneticilerinin, öğretmenlerin ve öğrencilerin sağlığını ve refahını koruma kültürünü geliştirmek gerekmektedir (Tavsiye Kararları, 2014).

4. İLKÖĞRETİM KURUMLARINDA İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KAVRAMI

4.1. İlköğretim Eğitim Kurumlarında Güvenlik

İnsanlar bakıma, beslenmeye ve korunmaya muhtaç olarak doğarlar, bu nedenle dünyadaki en savunmasız türlerden biridirler. Bir kişinin doğumundan sonra bakımı ve korunması

sorumluluğu ailesine aittir. Okul çağının başlamasıyla birlikte bu sorumluluk sadece aileye değil, çocukların günlerinin çoğunu geçirdiği okula da dağıtılır. Sadece eğitime değil gelişimlerine de önem veren bu eğitim kurumları, öğrencilerin eğitim aldıkları ve iletişim kurarak vakit geçirdikleri koşulların sağlanmasından sorumludur (Barhan 2001:42).

En temel anlamda eğitim kurumlarında güvenlik, içindeki insanların güvende ve canlı olmasıdır. Eğitim kurumlarında güvenliğin kapsamı, öğrenci ve öğretmenlerin okuldan ayrılması ve orada çalışan personelin okula gitmesi ile başlar ve bu kişilerin evlerine dönmesi ile sona erer. Bu kapsamda eğitim kurumlarında güvenlik, ev ile okul arasındaki güvenliği ve okul içindeki güvenliği kapsar (Memduhoğlu ve Taşdan, 2007:46).

Öğrenciler günlerinin çoğunu okulda, okul ile ev arasındaki yolda, okul otobüsünde, spor salonunda, laboratuvarında geçirirler ve bu alanlarda birçok tehlikeye maruz kalırlar. Güvenliğin sağlanmadığı bir ortamda kazalar kaçınılmazdır. Bu nedenle öğrenciler şartlardayken kaza ve yaralanmalar meydana gelir ve potansiyel tehlike oluşturan tehlikeli unsurlar için gerekli önlemler alınır (Ayvaz 2003:55).

Kazaların çocukların fiziksel, psikolojik ve sosyal sağlığı üzerinde ciddi etkileri vardır. Kazalar sonucunda çocuklar yaralanmalara, sakatlıklara ve hatta ölüme neden olabilir. Bu hastalık bir çocuğun hayatını ciddi şekilde etkileyebilse de aile ve toplum üzerinde de ağır bedeller almaktadır. Aslında, gerekli önlemler alınırsa kazalardan kaçınılabilir ve kaçınılmazdır (Ayvaz 2003:57).

Önlenebilmesi ve korunabilmesi nedeniyle çocukluk döneminde meydana gelen kazalar dikkatle incelenmesi gereken sorunlardan biridir. Araştırmalar, eğitim kurumlarındaki kazaların çevresel risklerden ve davranışlardan kaynaklanan hatalardan kaynaklandığını göstermektedir. Çocukların yanlış davranışları, özellikle tehlikeli durumlarda çocukların bilişsel ve davranışsal becerilerini tam olarak geliştirmemeleri için nedenler yaratmaz ve kendilerini kaza deneyimine yol açan bir unsur yaratma riskinden korumaz (Ergüder ve Yertutan 2003:25).

Öğrencilerin eğitim kurumlarında gün içinde yaptıkları faaliyetlerin çoğu denetlenebilir, izlenebilir, kısıtlanabilir ve genellikle daha az riskli davranışlar oluşturur. Bu nedenle eğitim kurumlarındaki kaza verilerinin bilinmesi, kazalar veya kazalara yol açabilecek risk faktörleri açısından birincil güvenlik önlemlerinin alınabileceğini göstermektedir. Bu nedenle eğitim kurumlarında meydana gelen kazalar, diğer koşullardaki çocuk kazalarından farklıdır (Long, Schell ve Corrigan, 2001:26).

Bu durum eğitim kurumlarının yöneticilerine büyük yükümlülükler getirmektedir. Yöneticiler, öğrencilerin güvenliğini sağlamak ve onları okula, okul bahçesine ve diğer alanlara gönderirken karşılaşılabilecekleri tehlikeli ve tehlikeli durumlardan korumakla yükümlüdür (Eraslan 2007:56).

Eğitim kurumlarındaki kazaların kontrolü sırasında, bunları önlemek için 90 vaka tespit edilmiştir. Eğitim kurumları, yönetici ve yönetmelikler yapılarak gerekli planlamaların yapılması ve öğrencilerin gerekli temel bilgilere sahip olabilmeleri için kendi başlarına yeterli olmayabilecek kaza ve kazaların önlenmesi ile kazaların önlenmesi ve kazaların önlenmesi açısından büyük önem taşımaktadır (Eraslan 2007:23).

Risk grubunun dezavantajlı kısmı öğrencilerdir. Bu nedenle, eğitim kurumlarında bir kaza durumunda alınan güvenlik önlemleri hakkında öğrencilerin bilgi düzeyini bulmak önemlidir. Eğitim kurumundaki öğrenciler ve diğer kişiler güvenlik önlemleri hakkında yeterince bilgi sahibi oldukları ve bu konuda eğitim aldıkları için kazalar büyük ölçüde önlenebilir. Ayrıca

çocukların genç yaşta bu eğitimi takip ederek güvenlik bilincine sahip olmaları da güvenli davranış becerilerinin gelişmesine yol açacaktır (Cantez 2003:35).

4.2. İlköğretim Kurumlarında İş Sağlığı ve Güvenliği

Önemli bir konu, eğitim kurumlarında güvenli bir ortam oluşturulurken dikkate alınması gereken iş sağlığı ve güvenliği kavramıdır. Şirketler gibi birçok eğitim kurumu tarafından fiziki risklerin üretiminde, aşırı kalabalık bir eğitim ortamı olmamasına rağmen, mesleki ve teknik okullar çerçevesinde korunmaya muhtaç kişileri barındırmak ve dezavantajlı duruma düşürmek için mikro düzeyde üretim yapmak, çünkü güvenli ve sağlıklı bir çevre önemli bir yer tutmaktadır (Duyur, 2004:31).

Eğitim kurumlarında okul müdürleri, öğretmenler, öğrenciler ve diğer okul çalışanları, iş sağlığı ve güvenliği alanında tam etkinliği sağlamak için kaliteli, düzenli ve kaliteli eğitim almalıdır. Eğitim kurumlarında iş sağlığı ve güvenliği eğitimi son zamanlarda büyük önem kazanmıştır (İşler, 2013:3-4).

Öğrenme yoluyla insanlara aktarılan bilgiler sürekli olduğunda, bir süre sonra onu içselleştirip uygulamaya koyarlar, bu da davranışlarda olumlu değişikliklere ve bu davranışlarda artışa yol açar. İş sağlığı ve güvenliği eğitimi sayesinde eğitim kurumlarında iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili sorunların çözümüne yönelik önlemler alınmakta ve bir güvenlik kültürü oluşturulmaktadır (Süzek, 2001:12).

Başarı için iş sağlığı ve güvenliği eğitimi konusunda toplumsal farkındalığın artırılması için; Küçük yaşlardan itibaren iş sağlığı ve güvenliği eğitimi konusunda uzman sayısının, eğitim kurumlarının, işyerlerinin temini ve iş sağlığı ve güvenliği eğitiminin yeniden üretilmesi artırılmalıdır (Yılmaz, 2009: 19).

Bu bağlamda iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili güvenlik önlemlerinin geliştirilmesi ve iş sağlığı ve güvenliği alanında eğitim sistemimize dâhil edilmesi gerekmektedir. Gelecekteki işgücünü sağlıklı ve güvenli hale getirmek için şu anda iş sağlığı ve güvenliğini eğitim sürecine dâhil etmek gerekiyor. Bu nedenle, gelecekte, özellikle mesleki yaşamda sorunlardan kaçınmak için, insanların ilköğretimle eğitim almaları gerekmektedir (Karadurmuş, 2006:21).

İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili çalışmalar, iş sağlığı ve güvenliği programında karşılaşılan nesillerin eğitim, davranış ve sürdürme sürecinde karşılaştıkları sorunların gerektirdiği iş sağlığı ve güvenliği kültürünün zorluğunu gösterdiğini gözlemlemekte ve meslek yaşamlarında bu davranışa bağlı kalmayı reddetmektedir; Programda yer alan iş sağlığı ve güvenliği konularında genç yaşta tanışmış kişilerin sizi güvenlik algısı ve farkındalığı içinde bir yaşam biçimine dönüştürdüğü gözlemlenmiştir (Beşir 2018:18).

Ülkemizde 2547 sayılı yükseköğretim Kanununun 5-I maddesine göre 04.04.2015 tarihinden itibaren iş güvenliği uzmanı olma ihtimali yüksek mezun yetiştiren fakültelerde iş sağlığı ve güvenliği derslerinin verilmesi zorunludur. Ancak iş sağlığı ve güvenliği alanındaki çalışmalarını son zamanlarda sürdürdükleri yaşamla birlikte erken yaşta tamamlayan öğrenciler, iş sağlığı ve güvenliği eğitiminin önemini yeterince özümsememiş ve bu derslerin tek başına öğretilmesinde güvenlik bilinci yetersiz kalmaktadır. Eğitim kurumlarımızda zaman zaman sağlıksız ve tehlikeli durumlar nedeniyle çeşitli olaylar meydana gelmekte ve kayıplar meydana gelebilmektedir. Bu nedenle, iş sağlığı ve güvenliği bağlamında, çalışanlar ve öğrenciler için güvenli ve sağlıklı bir okul ortamı yaratma sorumluluğunu okul yöneticileri üstlenmelidir (Beşir, 2018:21).

Güvenli ve sağlıklı bir okul ortamı yaratmak için yöneticiler; saygı duyulacak mevzuatın mümkün olan en üst düzeyde uygulanmasından, bu politikanın uygulanması yoluyla okul

sağlığı ve güvenliği politikasının oluşturulmasından, okul ortamından, tehlikelerin tespit edilmesinden, risklerin değerlendirilmesinden ve bunların ortadan kaldırılmasının kontrolünden sorumludurlar, çalışanlar ve öğrenciler bu riskler hakkında bilgilendirilir ve tehlikelerin ve ilgili hazırlık, eğitim talimatları, iş sağlığı ve güvenliği konularının pratik ve kolay bir şekilde tartışılması için gerekli koordinasyonu sağlamak, sağlık ve denetimin etkinliğini ölçmek, okulun ilgili düzenlemelerini değerlendirmek, gerektiğinde iyileştirme ve düzeltmeler yapmak, okul yönetiminin politika belgesini hazırlamak ve uygulamak, sağlıklı ve güvenli bir ortam yaratmak için insanlarla işbirliği yapmak, politikanın gerektirdiği kurallara uygun hareket etmelidir (Okul ve Kurumlarımız İçin İSG Rehberi 2014).

5. İLKÖĞRETİMDE İSG İÇİN YAPILACAK ÇALIŞMALAR

5.1.Acil Çıkışlar

Okul içindeki acil durumlarda yapılması gerekenler ve kişi sayısına ve yön levhalarının mevcut durumuna göre uyarlanmış çıkış noktaları OSGK tarafından incelenerek tespit edilen eksiklikler sivil koruma kulübü ile giderilir. Acil çıkış kapıları ile ilgili olarak aşağıdaki önlemlere uyulmalıdır. Dışarıya açılmayan giriş-çıkış kapıları acil durumlarda kolay tahliyeye imkân verecek şekilde dışarıya açılmalı, içeriden dokunulduğunda açılacak şekilde silahlandırılmalı, böylece çalışanların kaçmak için kapıya yönelmesi ve paniğin yol açtığı izdiham sırasında kapının açılmaması tehlikesi ortadan kaldırılmalıdır. Acil durumlarda acil durumlarda kullanılmak üzere malzemeler çıkış kapısının önüne istiflenmemeli, acil çıkışlar başka bir bölüme açılmamalı ve açılmalıdır. Acil çıkışlar ve kapılar ışıklı işaretlerle gösterilmeli, elektrik kesintisi durumunda bile enerji ayrı veya fosforlu bir hat ile sağlanmalıdır. Acil durumlarda acil eylem planları hazırlanmalı ve çalışanlar bu konuda bilgilendirilmelidir. Acil çıkışların kapılarına gerekli uyarı ve ikaz levhaları ile bildirimler asılmalıdır (İSG Rehberi: 13).

4.2.Kazalar

Kazalar ve yakın kayıplar Sağlık ve Güvenlik Müdürlüğü'ne bildirilir. Kazalar ve olaylar her zaman sağlık ve güvenlik konseyi üyeleri tarafından araştırılır ve okul / kurum müdürüne bildirilir. Kazaların raporlanması yöneticinin görevidir (İSG Rehberi: 14).

4.3.İlk Yardım

Acil durumlarda ilk başvuracak kişiler ilk yardım belgesine sahip kişilerdir ve bu kişiler gönüllü olarak OSGK üyesidir. İlk yardım personelinin isimleri ve irtibat telefon numaraları tüm sağlık ve güvenlik bülten panolarında yayınlanır ve okul yönetimi ve OSGK üyeleri tarafından kullanılabilir. Tüm okul personeline ait kan gruplarının listesi okul yönetimi ve OSGK'dan temin edilebilir. Öğrencilerin atölye ve laboratuvarlarda kullandıkları iş elbiseleri ve koruyucu miğferlere kan grupları dâhil edilmeli ve okuldaki tüm öğrencilerin kan grupları okul bilgi yönetim sistemindeki (e-okul) öğretmenler tarafından işlenmelidir. İlk yardım teknikleri konusunda eğitilecek ve kursa gönderilecek ilkyardım için her 20 personel için bir irtibat girişi arasından uygun kişiler, personelin ihtiyaç duyduğu ilkyardım anında bu nedenle gerekli gördüğü kişiden yeterli sayıda ilkyardım Belgesi almak için yasal bir zorunluluk olmak sağlanmalı. Bu nedenle, iş kazası geçirmiş bir yaralının ilk yardım eksikliği nedeniyle hayatını kaybetmesi önlenmelidir. Olası iş kazaları sonucunda gerekli ilk yardımın sağlanabilmesi için her bölüme ilk yardım malzemesi bulunan dolaplar asılmalı ve yerleri herkes tarafından bilinmelidir. Özellikle oluşacak kanama yaralanmalarında her zaman en az bir sedye ve boğucu lastikli battaniye mevcut olmalı ve eksik malzemeler kontrol ve denetim yapılarak derhal tamamlanmalıdır (İSG Rehberi: 14).

4.4.Tatbikat Yapılması

İnsanların tehlike durumunda ne yapacaklarını, hangi yollarla nasıl kaçacaklarını, nerede toplanacaklarını, kime nasıl bilgi vereceklerini belirten bir "*Acil Eylem Planı*" hazırlanmalı ve bu plan çalışanlara öğretilmeli, düzenli aralıklarla uygulamalı eğitim ve tatbikatlar yapılmalıdır. Ayrıca iş yerinde, plana uygun olarak, tahliye yolları, montaj noktaları işaretlenmeli, böylece yangın, deprem, sabotaj vb. acil durumlar gibi acil durumlarda, tüm personelin kendilerine verilen görevleri soğukkanlılıkla yerine getirmelerini sağlamak için özen gösterilmeli ve bu nedenle acil durumun tehlikesiz veya minimum hasarla üstesinden gelinebilir (İSG Rehberi: 14).

4.5.Mesai Saatleri Dışında Okulun Kullanımı

Okuldaki sağlık ve güvenlik komisyonu, tüm yıl için uygulama yönergesi çerçevesinde okuldaki sağlık ve güvenlik çerçeve belgesine uygun talimatlarla hangi durumlarda, koşullarda, sürelerde ve bölümlere tam gün girilebileceğini belirler ve giriş ve çıkış belgeleri yetki belgeleriyle düzenlenir. Personelin ve öğrencilerin okul çalışma saatleri dışında girişleri okul sağlık ve güvenlik kurulu ile ilgili bölgenin sağlık ve güvenlik kurulunun iznine tabidir. Okulun tüm bölümlerinin giriş ve çıkışları ile ilgili bilgiler okulun mesai kaydına kaydedilir. Mesai saatleri dışında iş yapacak kişiler mevcut yangın ve güvenlik talimatlarını bilmeli ve bunlara uymalıdır. Çalışma saatleri dışındaki okul kaydı, okul müdürü tarafından belirlenecek yöneticinin sorumluluğunda olacaktır. İnşaat hizmetleri de aynı kayıta tutulur (İSG Rehberi:15).

4.6.Bina Hizmetleri

Binadaki gaz, su ve elektrik tesisatlarının bakım ve onarımı gibi çeşitli hizmetler sadece OSGK'nın talimatlarına uygun olarak yetkili kişiler tarafından sağlanmalıdır. Okul içindeki yetkisiz kişilerin bu konulara karışması engellenmelidir. Uyarı levhaları ve İSG uyarı levhaları binanın gerekli yerlerine yerleştirilmelidir (İSG Rehberi: 15).

4.7.Sağlık Ve Güvenlik Kontrolleri

"*Sağlık ve Güvenlik Kontrolü*" nün amacı, sağlık ve güvenlik konusuna dikkat edin. Bu sorumlulukları teknik ve mesleki açıdan verimli ve rasyonel bir şekilde yerine getirmenize yardımcı olmak. Okulda güvenlik amacıyla yılda en az iki kez genel güvenlik kontrolleri yapılmalıdır. İç kontroller OSGK ve ASGK tarafından yapılmalıdır. Bu konseyler ihtiyaç duyduklarında ilgili kişi ve kuruluşlardan yardım isteyebilir (İSG Rehberi: 15).

4.8.Tuvaletler

Tuvalet temiz olmalı, günlük temizlenmeli, gerektiği gibi havalandırılmalı, kokuları önlemek için önlemler alınmalı ve yeterli ve uygun şekilde aydınlatılmalıdır. Tuvalet günde en az iki kez iyice yıkanmalıdır (mümkünse günlük bir temizlik programı oluşturulmalıdır), her kullanımdan sonra temiz bir durumda tutulduğundan emin olunmalı, kokuları sıhhi prosedürlere uygun olarak ortadan kaldırılmalıdır (İSG Rehberi: 16).

4.9.Soyunma Odaları

Tüm öğrencilere rahatça giyinebilecekleri soyunma odaları verilmeli, soyunma odalarında rahat dolaplar bulunmalıdır. Soyunma odalarındaki temizlik zaman zaman yapılmalıdır. Üst üste, sandalyeye, sandalyeye vb. Giyinmek yerine, öğrenciler ayakta giyinmeli ve giyinirken bel rahatsızlığı hissetmemeli, eğilmeli ve düzeltilmemelidir. Beldeki diskin kayması gibi olumsuzluklardan kaçınmak için oturmaları ve pantolonlarını değiştirmeleri için giyilmeleri gerekir, bunun için soyunma odaları yeterince geniş olmalıdır. Soyunma odaları iklim koşullarına uygun olmalı ve her gün havalandırılmalıdır (İSG Rehberi: 16).

4.10. Beslenme Ortamları

Çalışanların ve öğrencilerin beslendiği kantin ve yemek odalarında aşağıdaki kurallara uyulmalıdır (İSG Rehberi: 16). Kantin ve mutfak çalışanlarının hijyen sertifikalarına sahip olduklarından emin olmak gerekir. Yemek odasının girişinde bir lavabo olmalı, böylece insanlar yemekten önce ve sonra ellerini yıkayabilirler. Mevsime bağlı olarak yeterince ısıtılmalı, zeminlerin temizlenmesi kolay olmalı, taban su ile iyice yıkanabilen su geçirmez malzemedendir yapılmalı, duvarlar kolayca silinebilir ve yıkanabilir olmalıdır. Yemek masaları, silinmesi ve temizlenmesi kolay yeterli sayıda malzeme ile örtülmeli, masalara oturacak kadar sandalye ve içecek kadar sürahi, bardak ve su bulunmalı, böylece oluşacak moral bozukluğundan kaçınılmalıdır. Kurumda hazırlanan yemeklerde kullanılan malzemelerin kaliteli ürünlerden oluşturulması, süresi dolmuş ve şımarık malzemelerin kesinlikle kullanılmaması ve bertarafının sağlanması sağlanmalıdır.

4.11. Laboratuvar Ve Atölyeler

Laboratuvar ve atölyeler her zaman denetlenmelidir. Personele ve öğrencilere gerektiği şekilde eğitim verilmelidir. Herhangi bir işe başlamadan önce risk değerlendirmesi yapılmalıdır. Öğretmenler, öğrencilerinin çalışmalarını izlemeli ve çıplak gözle genel bir güvenlik denetimi yapmalıdır. Eğitimin yapıldığı tüm laboratuvar ve atölyelerde, elektrikli cihazların sızmasını önlemek için önlemler alınmalı ve eğer yoksa bir aşırı akım rölesi ve bir topraklama hattı kurulmalıdır. Elektrikli ev aletlerine bağlı güç hattı ve güç kaynağı deneyleri, çalışmaya başlamadan önce öğretmen tarafından kontrol edilmelidir. Ekipmanın ve tesisatın güvenli bir şekilde işletilmesinden laboratuvar ve atölye yöneticileri sorumludur. Her akademik yılın başında atölye ve laboratuvarlar denetlenmelidir (İSG Rehberi: 17).

4.12. Ziyaretçiler

Ayrıca, ziyaretçiler birimleri, laboratuvarları ve atölyeleri yalnızca bir süpervizör gözetiminde ziyaret edebilirler. Okul içindeki ziyaretçiler için bir alan ayrılmalı ve tüm ziyaretçilerin kayıtları tutulmalıdır (İSG Rehberi: 17).

4.13. Eğitim

Personel ve öğrencilerin iş sağlığı ve güvenliğine yönelik risklere karşı koruyucu önlem olarak gerekli eğitim kursları ASGK tarafından tespit edilerek OSGK'ye bildirilir. OSGK, belirlenen eğitim ihtiyaçlarının kurum içinde veya gerekirse ilgili kurumla işbirliği yaparak karşılanmasını sağlar. Eğitimin yeterli olmaması durumunda, ihtiyaçlar ve boşluklar belirlenerek periyodik olarak yeniden eğitim planlanabilir veya organize edilebilir. Eğitim alanlar ve eğitim aldıkları konular OSGK tarafından kayıt altına alınır. Genel olarak okula yeni öğretmen/personel geldiğinde OSGK veya ASGK tarafından okulda yapılan iş sağlığı ve güvenliği çalışmaları hakkında eğitim verilmelidir (İSG Rehberi: 27).

4.14. Alet Ve Teçhizatın Güvenli Kullanımı

Ünitelerde, atölyelerde ve laboratuvarlarda kullanılan alet ve ekipmanlar üreticinin kullanım talimatlarına ve tasarım amacına uygun olarak kullanılmalıdır. Araç ve gereçleri kullanmadan önce bir giriş ve eğitim verilmelidir. Gerekirse, makine ile ilgili koruyucular ve kişisel koruyucular sağlanmalı ve kullanılmalıdır. Öğrenciler, ASGK tarafından belirlenen atölye ve laboratuvarlardaki çalışma kurallarına uyarak çalışmalarını sorumlu bir öğretmen gözetiminde gerçekleştirmelidir. Okulun atölye ve laboratuvarlarındaki alet ve ekipmanların periyodik bakımları ASGK tarafından yapılmalı veya sipariş edilmeli ve kayıtlar tutulmalıdır. Bu işlemlerde kullanılan malzemeler TSE standardına uygun olmalıdır. Temizlik, bakım, ayarlama, onarım ve kullanım sırasında uyulması gereken iş güvenliği kurallarını belirten yazılı

talimat tüm makinelere asılmalı, çalışanların bu kurallara uymasını sağlamak için etkin denetim ve kontrol yapılmalı, böylece yanlış kullanımdan kaynaklanabilecek kazalardan kaçınılmalı, çalışanların bu kurallara uymasını sağlamak için etkin denetim ve kontrol yapılmalıdır. Makinelerde yabancı dilde yazılmış uyarı levhalarının, çalışanların uyarıları anlaması ve bunlara uyması için Türkçe'ye çevrilmesi gerekmektedir (İSG Rehberi: 18).

4.15.Okulun Kendi İmalatı

Okul atölyesinde ve laboratuvarında kullanılmak üzere okulda üretilen araç veya gereçler TSE standartlarına ve iş sağlığı ve güvenliği mevzuatına uygun olmalıdır (İSG Rehberi: 19).

4.16. Asansörler

Kullanım talimatları ve gerekli uyarı işaretleri asılmalıdır. Kapasitesinin üzerinde yük taşımaya engel olunmalıdır. Ancak bölümde çalışan personel tarafından kesinlikle yük asansörü olarak kullanılmamalıdır. Asansör tabanının zemin seviyesinde durması sağlanmalı, mevcut anahtarlama sistemleri periyodik olarak kontrol edilmeli ve raporları bir dosyada saklanmalıdır. Zemin kapıları kesinlikle kapalı tutulmalı, asansörün hareketi sırasında kapılar kilitli bir konumda tutulmalı, kontrol cihazının düğmeleri çalışma düzeninde olduklarından emin olmak için düzenli olarak kontrol edilmelidir. Yetkili işletmelere yıllık olarak hizmet verilmeli, periyodik bakım ve kontrol raporları uygun şekilde saklanmalıdır. Güvenlik formları ve etiketleri görünür yere yapıştırılmalıdır. Tehlikeli asansörler emniyete alınana kadar kullanılmamalıdır (İSG Rehberi: 21).

4.17. Merdivenler

1. Yangın merdivenleri;

Genel amaçlı merdivenlere ek olarak, okulda acil bir çıkış olmalıdır. Eskizlerde merdivenlerin bulunduğu yerler vurgulanmalıdır. İşaretler standartlara uygun olarak yapılmalıdır. Acil kullanım için küçük merdivenlere her zaman kolayca erişilebilir olmalıdır.

2. Normal merdivenler;

Genel amaçlı bir merdiven her zaman temiz, bakımlı ve herhangi bir güvenlik sorunu olmadan donatılmalıdır. Aynı zamanda merdivenlerin başlangıcı ve bitişi belirlenmelidir. Merdivenin kenarlarında 90 cm yüksekliğinde bir korkuluk, merdivenler arasında geniş bir teras, teras vb. vardır. Bu malzeme yabancı parçaların düşmesine veya düşmesine karşı korunmalıdır. Merdivenlerden kaymayı önlemek için basamaklara uygun şekilde kaymaz bantlar yapıştırılmalıdır. Merdivenlerde yürümeyi güvenli hale getirmek için uygun uyarı işaretleri asılmalıdır. Zemin ve merdivenlerin silindiği durumlarda, çalışanları uyarmak için kalıcı bir "Kaygan Zemin" işareti konulmalıdır (İSG Rehberi: 22).

3.Seyyar merdivenler;

İş için tutulan portatif merdivenler standartlara uygun olmalı ve OSGK tarafından altı ayda bir periyodik olarak kontrol edilmeli ve uygun değilse gerekli bakım yapılmalı ve kullanılmamalıdır. Ayrıca kayıtlar OSGK tarafından da tutulmalıdır. Ayrıca, mobil merdivenleri kullanmadan önce sağlamlıkları kontrol edilmeli ve sağlam ve güvenli olmayanların kullanımından kaçınılmalıdır. Kullanmadan önce sabitlenmeli ve devrilmemesi sağlanmalıdır. Ayakları sağlam bir zemine yerleştirilmeli, zeminde sarkma olmamalıdır (İSG Rehberi: 22).

4.18.Tehlikeli Maddeler Ve Kimyasallar

Tehlikeli maddeler arasında kimyasallar, toz, gaz, buhar ve partiküller gibi maddeler bulunur. Bu maddelerin ölçümlerini karşılamak için ilgili risk değerlendirmesi yapılmalı ve OSGK

tarafından kayıtlar tutularak gerekli koruyucu ve önleyici tedbirler alınmalıdır. Kimyasal maddelerle ilgili devam eden çalışmalar ilgili yönetmeliklere uygun olarak tehlikeli maddelerin tehlikeleri ve zararları açısından yapılacak sağlık ve güvenlik risk değerlendirmesi için üretici, ithalatçı veya satıcı tarafından sağlanan güvenlik bilgi formları, kullanım talimatları ve etiket bilgileri incelendikten sonra yapılmalıdır. İşyerinde kullanılan tüm kimyasallar için Çevre Bakanlığı tarafından 11.03.2002 tarih ve 24692 sayılı resmi gazete' de yayımlanan "*Güvenlik bilgi formları Yönetmeliği Tebliği*" esaslarına uygun bir güvenlik bilgi formu (MSDS) hazırlanarak kimyasalların üzerine asılmalıdır. Ayrıca bilgi formlarına girilen bu maddelerin zararları ve korunma yolları, imza karşılığı çalışanlara yazılı olarak bildirilmelidir. Bu nedenle, kişilerin kendilerini bu maddelerin kullanımından korumaları ve bu maddelerin istenmeyen veya beklenmedik bir nedenle zararlı etkilerine maruz kalan çalışanların alınacak önlemlerin farkında olmaları sağlanmalıdır. Kurularda kullanılan tüm kimyasallar uygun bir dolapta saklanmalı, dolap kapısı kilitlenmeli, yetkili harici kullanımdan kaçınılmalı, bu maddelerden kaynaklanan hasarlar çalışma ortamına yayılmamalı, kabin önünde sigara içilmemeli, gerekli uyarı ve ikaz işaretleri verilmemelidir. Atıkların depolanması, kullanımı ve bertarafı mevcut düzenlemelere uygun olarak yapılmalıdır. Kimyasal maddelerin depolanması ve günlük kullanımları minimum düzeyde olmalıdır. Depolama kimyasalların tehlike sınıfına göre gruplandırılmalıdır. Tehlikeli madde içeren kaplar uygun nitelikte olmalı ve etiketlenmelidir. Acil durumlarda uyulması gereken talimatlar görünür yerlerde olmalıdır. Laboratuvar ortamı havalandırılmalı, deneyleri yapacak personele uygun kişisel koruyucu ekipman (önlük, maske, gözlük, eldiven vb.) kullanılmalıdır. Tehlikeli maddelerin dağılımlarına göre gruplandırılarak gruplandırılması, depolanması ve bertaraf edilmesi ASGK'nın sorumluluğunda olmalıdır (İSG Rehberi: 23).

4.19. Elektrik

OSG Yönetim Kurulu okuldaki tüm elektrik işlerini mevzuatla yetkilendirilmiş kişilere yapmakla yükümlüdür. Okulda elektrik işlerinin yürütülmesinde önlem alınması açısından; (İSG Rehberi: 24). Elektrik akımı altında kullanmayın, Elektrik bağlantı noktalarına ve yalıtıma dikkat edin, Her şeyden önce, elektrik muhafazalarını ve panelleri kapalı tutmaya dikkat etmek önemlidir.

4.20. Gürültü Ve Titreşim

OSGK okullar tarafından veya Sağlık Güvenlik Önlemleri Merkezi tarafından atölye ve laboratuvarlara giriş yapılarak gürültü ve titreşim ölçümlerine ihtiyaç tespit edilmeli ve gerekirse kontrol önlemleri alınmalı ve gerekli kişisel koruyucu ekipman (KKD) sağlanmalıdır (İSG Rehberi: 27-28).

4.21. Aydınlatma

Genel olarak okulun genel kullanım alanları ve çalışma alanlarının aydınlatma ihtiyaçları OSGK ve ASGK tarafından değerlendirilmeli ve uygun aydınlatma sağlanmalıdır. Aydınlatmada aşağıdaki özellikler dikkate alınmalıdır. Okulda kullanılan aydınlatmanın patlama ve kırılma tehlikesine karşı önlem alınmalıdır. Okullarda ve atölyelerde karanlıktan kaçınılmalı, geçitler ve tüm çalışma alanları aydınlatılmalı, malzemelerin karanlıktan dolayı sıkışıp kalması ve düşmesi önlenmelidir. Aydınlatma, gözlerin sağlığına zarar vermeyecek şekilde olmalıdır (İSG Rehberi: 28).

4.22. Ortam Sıcaklığı

Ortam sıcaklığı kullanım amacına uygun olmalıdır. Çalışma ve sınıf ortamları çok sıcak veya çok soğuk olmamalı, ortalama 21C olmalıdır. Okul yönetimi ve OSGK bunu başarmak için gerekli önlemleri almak üzere işbirliği yapılmalıdır. Isıtma ve soğutma sağlayan araçların tüm

periyodik kontrolleri ve temizliği yetkili kişiler tarafından yapılmalı, bakım ve kontrol formları bir dosyada tutulmalı, arızaları giderilmedikçe arızalı formlar kullanılmamalıdır (İSG Rehberi: 29).

4.23.Havalandırma

Çalışma alanlarında yeterli havalandırmanın bulunup bulunmadığı kontrol edilmeli ve eğer çalışma ek önlemler gerektiriyorsa, OSGK ve ASGK bu önlemlerin geliştirildiğinden emin olmalıdır (İSG Rehberi: 29).

4.24.Düzenlilik Ve Temizlik

Çalışmalar yapıldıktan sonra çevre temiz bırakılmalı ve Tem imar planına uygun hale getirilmelidir. Temizlik sırasında kaygan zeminler için gerekli uyarı işaretleri konulmalı ve yüzey kuruyana kadar geçişlerden kaçınılmalıdır (İSG Rehberi: 30).

4.25.Yangın Talimatları

OSGK, okul Sivil Savunma Kulübü ile birlikte okuldaki yangınların fiziksel koşullarını ve risklerini değerlendirir ve uygun önlemleri ve talimatları (acil çıkış yolları, toplama yerleri, yangın sirenleri, ilk müdahale ekibi, yangın hidrantlarının taslakları, itfaiye telefonları vb.) Alır.) hazır. Yangın senaryoları yaratır ve gerekli tatbikatları yapar. Seçilen çalışanlardan bir yangın söndürme, koruma ve kurtarma ekibi oluşturulmalı ve yangın durumunda görevler, yangın söndürme cihazları ve söndürme yöntemleri konusunda eğitilmeli ve çalışanların panik yapmadan davranabilmeleri için yangının olası sonuçları hakkında bilgi edinerek doğru bir şekilde sunulmalıdır. Mobil yangın tesislerinin kurumun çeşitli yerlerine yeterli miktarda kurulması, ekipmanın yerinin kamuya açık olması, ekipmanın herhangi bir zamanda aktif olması, en az altı ayda bir kontrol edilmesi ve yılda bir kez tamamen depolanması ve yenilenmesi gerekir. Gerekirse yangına ilk kez müdahale edilmeli ve derhal söndürülmelidir, personel bu konuda uyarılmalı ve bilgilendirilmelidir (İSG Rehberi: 31).

5. SONUÇ

İş sağlığı ve güvenliği, iş kazaları ve meslek hastalıkları ile çalışma ortamında iş sağlığı ve güvenliği konusunda alınması gereken önleme faaliyetleri, risk analizi ve acil durum planlarının hazırlanması, bu konuda eğitim almış çalışanların, devletin, işverenin ve çalışanların hak ve yükümlülüklerini gerektiren, çeşitli multidisipliner çalışma sistemidir. Bu sistem ve yürürlükteki yasa, iş hayatı için gerekli düzenlemeleri öngörmekte ve çalışanların sağlık, güvenlik ve sosyal açıdan bireysel ve toplu olarak tam refahını sağlamak ve bunun sürdürülebilir olmasını sağlamak için çalışmalar yürütmektedir. Böylece kamu ve özel kurum farkı gözetilmeksizin; fiziksel, kimyasal, biyolojik, ergonomik ve psiko-sosyal olarak iyileştirilmiş çalışma ortamları, çalışanların motivasyonunu, işe uyumunu ve üretkenliğini artırarak sosyal ve ekonomik kazanımlar sağlar. Etkili öğretimin sağlanabilmesi için öğrencilerin ve çalışanların öğretim ortamında kendilerini güvende hissetmeleri çok önemlidir. Okullardaki idari uygulamalar ve kurallar bu güvenli ortamı yaratmayı amaçlamalıdır.

Okullarımızda zaman zaman sağlıksız ve tehlikeli durumlardan kaynaklanan çeşitli olaylar ve kayıplar meydana gelebilir. Kayıpları önlemek için risk alanlarını bilmek çok önemlidir. Çalışma ve yaşam alanlarıyla ilgili Risklerin bir envanterini hazırlamak ve çevredeki Riskleri değerlendirmek riskleri ve tehlikeleri izlemek mümkündür. Çeşitli üretim faaliyetlerinin yürütüldüğü işletmeler için "riskler ve tehlikeler bilindiğinde, uygun önlemlerle önlenilebileceği veya en aza indirilebileceği söylenir." cümle çocuklarımızın ve gençlerimizin eğitim gördüğü okullarımız için daha önemlidir. Aksine, büyüme ve ergenlik aynı yaşta öğrencilerin

bulunduğu okul ortamları, sağlık ve gúvenlikle ilgili tđm konular için daha önemlidir bu bakım gerektirir.

Okullarda sağlık ve gúvenliđin yönetimi için okul dúzeyinde bir "İş Sağlığı ve Gúvenliđi Konseyi (OSGK) oluşturulur. Okul veya kurumun mđdđrđ sağlık ve gúvenlik faaliyetlerinin yđrútđlmesinden sorumludur. Okul/Kurum bđnyesinde oluşturulan kurulun oluşumu İSG Yönetmeliđinin 6. maddesine göre yapılır. Bu tavsiye, 50 veya daha fazla çalışanın bulunduğu ve altı aydan fazla sđrekli çalışma yapılan işyerlerinde zorunludur. Konsey, raporların ilgili teknik personel ve uzmanlar tarafından en az üç ayda bir gözden geçirilmesini sağlayacaktır. Konsey sekreterliği, genel mđdđr yardımcısı veya mđdđr yardımcısı tarafından sağlanır.

Eğitim kurumlarında, tđm iş sağlığı ve gúvenliđi yönetmelikleri her ne kadar yaralanma ve can kaybı olan kazalar meydana gelse de. Bu kazalar bize yapılan dđzenlemelerin yetersiz olduğunu ve kazaların bunu azaltmak için başka, daha ciddi dđzenlemelerin yapılması gerektiği ortaya çıktı göstermek. 6331 sayılı İş Sağlığı ve Gúvenliđi Kanunu uyarınca, işyerlerinde işyerlerinin tehlike sınıfına göre iş sağlığı ve gúvenliđi alanında çalışma saatleri o kararlđ. Eğitim kurumlarının tehlike sınıfı daha az tehlikeli iş sağlığı ve gúvenliđi çalışma saatleri diğer tehlike sınıflarına göre belirlenir çok daha az. Bu sđreyi artırmak, ancak eğitim kurumlarının tehlikesi sınıfını daha az tehlikeliden tehlikeli sınıfa yđkselterek başarılabilir. Bu şekilde şirketler çalışma saatlerinin artmasıyla birlikte sağlık ve gúvenliđe yönelik tehlikeler ve riskler daha ayrıntılı bir şekilde ele alınmaktadır belirlenerek, gerekli dđzenleyici ve önleyici faaliyetler daha doğru bir şekilde uygulanacaktır.

REFERENCES

- 19.MilliEğitimşurasıKararları,(2014).
http://mebk12.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/35/27/719973/dosyalar/2015_02/02041116_19.millieitimiraskararlar.pdf. (E.T. 8 Ağustos 2023).
- Arıkoğlu, Z.(1992): İşçi Sağlığı ve İş Gúvenliđi Tanımı ve Amacı, Ankara, s.55.
- Aviva Sigorta(2019): İşçi Sağlığı ve İş Gúvenliđi Rehberi.
- Ayvaz, ., (2003): Ortaöğretim ğrencilerinde Kazalar, Halk Sağlığı Gđnleri Bildiri zetleri, Sivas.
- Barhan, A., (1993): İlköğretim Okullarında đrenci Gúvenliđinin Sağlanması, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yđksek Lisans Tezi, Ankara, 2001.
- Beşir, A., (2018): Devlet Okullarında İş Sağlığı ve Gúvenliđi Kđltürüne Yaklaşımın İncelenmesi: řile rneđi, řkđdar niversitesi Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Yđksek Lisans Tezi.
- Bđlbđl, M., (2016): Examining Occupational Health and Safety Regulations in Respect of Schools, İstanbđl Medeniyet Üniversitesi.
- Cantez, T., (2003): ocuk Sağlığı ve Hastalıkları, Sosyal Pediatri, İstanbđl: Nobel Tıp Kitapevi.
- Coşkun, B. (2008), Tđrkiye'de İşçi ve İşverenlerin İş Sağlığı ve Gúvenliđi Açısından Görev ve Sorumlulukları, Beykent Üniversitesi, İktisat Fakđltesi, Yđksek Lisans Tezi, İstanbđl.
- Duyur, R., (2004): ıracılık Eğitim Merkezlerinde Okuyan đrencilerin Okulda ve Sanayide İş Gúvenliđine Uyuma Durumlarının Deđerlendirilmesi, Yđksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbđl.
- Eraslan, R., (2007): Bir İlköğretim Okulu İkinci kademe ğrencilerinde Okul Kazası Grđlme Sıklığının İncelenmesi, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kazaların Demografisi ve Epidemiyolojisi Anabilim Dalı, Yđksek Lisans Tezi, Ankara.

- Ergüder B., Yertutan C., (2003): İlköğretim Okullarında Öğrencilerin Uğradıkları Kazalar ve Bu Kazalarda Çevresel Faktörlerin Etkisi, 9. Ulusal Ergonomi Kongresi, Denizli.
- İşler M ve Gerim İ, (2010): Güvenlik Kültürünün İş Sağlığı ve Güvenliği Açısından Önemi, *İş Sağlığı ve Güvenliği Dergisi*, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, No 48.
- İşler M, (2013): İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimleri İle Güvenlik Kültürünün İş Kazası ve Meslek Hastalıklarının Önlenmesindeki Etkisi, Ankara.
- İşler M, (2013): İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimleri İle Güvenlik Kültürünün İş Kazası ve Meslek Hastalıklarının Önlenmesindeki Etkisi, Ankara.
- Karadurmuş, S. (2006): İş Sağlığı ve Güvenliğinin Eğitime Entegrasyonu İyi Uygulama Örnekleri, *İş Sağlığı ve Güvenliği Dergisi*.
- Kök Sevdalı, N. (2019): Okul Yöneticilerinin İş Sağlığı ve Güvenliği Çalışmaları Ve Karşılaştıkları Sorunlar, Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması Ve Ekonomisi Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Kastamonu.
- Long, B. Schell K. Ve Corrigan V., (2001): Youth Safety Education and Injury Prevention Program, Pediatric Nursing.
- Manzey, D, (2009): Occupational accidents and safety: The Challenge of Globalization, Safety Science; 47, 723-726.
- Memduhoğlu, H. B. ve Taşdan, M., (2007): Okul ve Öğrenci Güvenliği: Kavramsal Bir Çözümleme, *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*.
- Naycı, E. (2010): Bir Toplu Konut Projesinde Uygulanan İş Güvenliği Yönetim Süreçlerinin OHSAS 180001 Uygulamalarıyla Karşılaştırılması, Yüksek Lisans
- Okul ve Kurumlarımız İçin İSG Rehberi, Kayseri İl Milli Eğitim Müdürlüğü, 2014.
- Oral, E. (2019) Öğretmenlerin İş Güvenliği Kültürü İle Okula Yönelik Tutumları Arasındaki İlişki, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi Bilim Dalı, İstanbul.
- Süzek, S., (2001): İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Konusunda Somut Çözüm Önerileri, Türk Sosyal Güvenlik Hukukunda Sorunlar ve Çözüm Önerileri Toplantısı, İstanbul Barosu Yayını, İstanbul.
- Tavsiye Kararları (2014), 1. Milli Eğitim Şurası.
- TMMOB (2012): Makine Mühendisleri Odası, İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Oda Raporu, Yayın No:MMO/290.
- Yılmaz, F., (2009): Avrupa Birliği ve Türkiye’de İş Sağlığı ve Güvenliği: Türkiye’de İş Sağlığı ve Güvenliği Kurullarının Etkinliğinin Etkinlik Düzeyinin Ölçülmesi, İstanbul Üniversitesi, SBE, Doktora Tezi, İstanbul.